

Barns förståelse av begreppet ”pengar”

Presentation *Gilla din ekonomi* 2021·11·25

Patrik Hernwall · docent · Stockholms universitet · hernwall@dsv.su.se
Inga-Lill Söderberg · docent · KTH · ingalill.soderberg@abe.kth.se

Presentationen

- Bakgrund
- Upplägg studien
- Resultat
- Diskussion - där vi också presenterar vad vi ser som spännande områden för vidare forskning!

<https://barnochekonomi.blogs.dsv.su.se/>

Rapport

Barns förståelse av begreppet "pengar"

En jämförelse mellan 8-9-åringar i Sverige och i Österrike

PATRIK HERNWALL
INGA-LILL SÖDERBERG

Vår forskning

barnochekonomi.blogs.dsv.su.se

Barn och digital ekonomi [Stiftelsen Sparbankernas Företagsinstitut], 2016-2018.

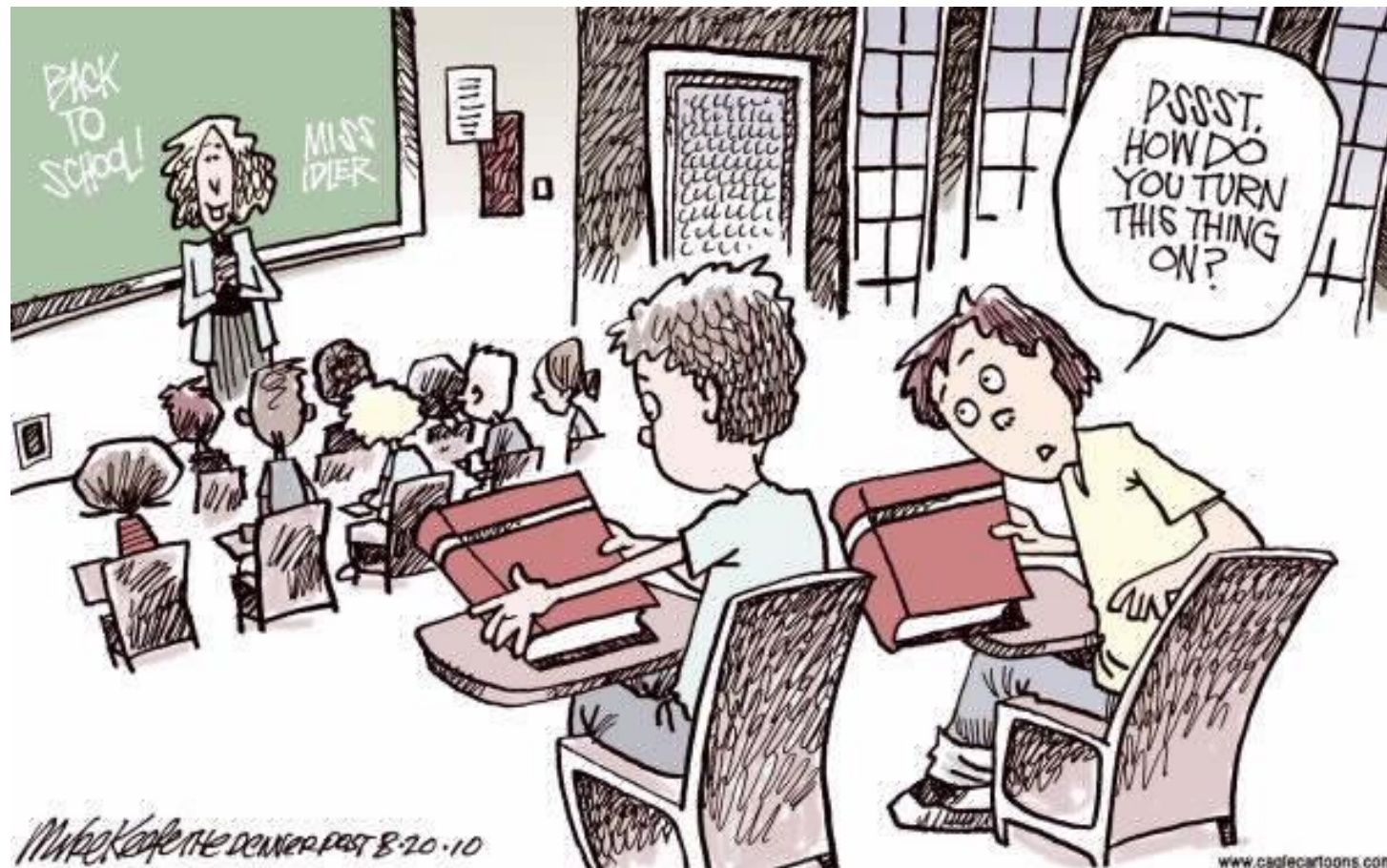
- Hernwall, Hullgren & Söderberg, (2017) *Barn och digital ekonomi. Hur lär barn om pengar och ekonomi i ett digitalt sammanhang?* [rapport]
- ~ (2018) *Barns utvecklade förståelse av ekonomi – och utvecklingen av ett lärarstöd.* [rapport]
- Hernwall & Söderberg (2018) *Utvecklingen av ett lärarstöd – en prototyp för undervisning i privatekonomi (hem- och konsumentkunskap).* [rapport]
- ~ (2019) *Elevers förståelse av grundläggande privatekonomiska principer – implikationer för undervisning i HKK.*
[vet. artikel]
- ~ (2020). *Teaching about Personal Finance in HCS: Suggestions from a Design-Based Research Approach.*
[vet. artikel]

Barns förståelse för ”pengar” [Finansinspektionen], 2020-2021.

- ~ (2021) *Barns förståelse av begreppet ”pengar”. En jämförelse mellan 8-9-åringar i Sverige och i Österrike.* [rapport]

barns
perspektiv
på barn

&
tweens

Ämnet hem- och konsumentkunskap (HKK)

- 118 timmar
- *Fr.a. åk 6-9*
- Få behöriga lärare
- Många äldre lärare
- Kvinnodominerat

Ämne	Timmar	%
Hem- och konsumentkunskap	118	1,71 %
Bild	230	3,34 %
Musik	230	3,34 %
Språkval	320	4,64 %
Slöjd	330	4,79 %
Elevens val	382	5,54 %
Engelska	480	6,97 %
Idrott och hälsa	500	7,26 %
Biologi, fysik, kemi, teknik	800	11,61 %
Geografi, historia, religions-, sällskapskunskap	885	12,84 %
Matematik	1125	16,33 %
Svenska eller svenska som andraspråk	1490	21,63 %
Totalt garanterade timmar	6890	

Intervjustudie

- Intervjuer (zoom) m barn 8-9 år (åk 2-3).
- 3 svenska skolor, totalt 20 barn
- Österrike: 20 barn - översatta till svenska
- Gemensam intervjuguide
 - *Vi något mer utvecklande i våra intervjuer*
 - *Ö: lärare*
 - *S: forskare*
- Sammanställning respektive fråga

Var	Språk	Skola	När	Antal barn
Österrike	Tyska	Ö	Mars 2021	20 (Ö:1-Ö:20)
Sverige	Svenska	S1	November 2020	9 (S1:1-S1:9)
Sverige	Svenska	S2	Januari 2021	7 (S2:1-S2:7)
Sverige	Svenska	S3	April 2021	4 (S3:1-S3:4)

Upplägg - intervjuguiden

1. Vad är det första du tänker på när du hör ”pengar”?
2. Vi låtsas att du träffar någon som kommer från ett land där det inte finns några pengar. Hur skulle du förklara för dem vad pengar är?
3. Har du någonsin själv köpt något?
4. Vilka olika sätt finns det att betala för saker som du vill ha?
5. Om varors olika pris. Varför kostar (a) kickbike och (b) spel till Nintendo Switch 500 kr?
6. Pratar ni om pengar i er familj?
7. Har du egna pengar?
8. Sparar du pengar själv?

Vad är det första du tänker på när du hör ordet ”pengar”?

Intervjufråga 1

Barnens svar kretsar kring två övergripande teman:

- Dels ett praktiskt tema, som handlar om vad pengar är eller hur de ser ut.
- Dels ett tema som kan benämnas ”pengars värde”, även om de själva ytterst sällan använder det begreppet utan snarare ger exempel på hur de själva värdesätter pengar.

Ja, man måste betala med pengarna, med euron och om det sägs något i kassan, måste man egentligen betala med pengarna där eller så kan du göra det med ett Bankomat kort. [Ö:2]

Jag tänker på, som, alltså, fattiga barn, typ. Alltså, när jag får pengar, så brukar jag ge det till Röda Korset. [S2:1]

Från ett främmande land

Intervjufråga 2

- Konkreta beskrivningar
- Det system där pengar ingår
 - *Lön*
 - *Byteshandel*
 - *Nödvändigt*

det finns, mynt, och det finns pengar utav papper. Och man har kort också. Ja, lite så. [S1:4]

Pengar, pengar behöver man, när du behöver köpa något. Om du verkligen måste köpa något, eller om det inte finns pengar i ett land, kan människorna byta saker. Bygg något bra och byt sedan sakerna och då har du många saker. [Ö:10]

Det är grejer som, alltså, man kan betala med pengarna. Alltså, det är som ett byte. Alltså, om jag får pengar, så får du typ en glass. Eller något sånt. [S1:9]

Har du någonsin själv köpt något?

Intervjufråga 3

- Ofta med en vuxen
 - *Leksaker, godis*
 - *Mat*
- Ärenden
 - *Handla mat*
- Internet

Nä. Det var mest mina föräldrar som betalade. [...] De köpte till mig och sedan gav de det till mig. [S2:2]

Vilka olika sätt finns det att betala för saker som du vill ha?

Intervjufråga 4

Erfarenhetsbaserat.

Pengar och mynt

- A. AU; bankomatkort
- B. SE; swish

Man tar sin plånbok och öppnar den och ger två euro eller lite mer. Då får du tillbaka något, men inte allt. [Ö:12]

Man kan ju låna av banken. [...] Alltså, man får ju lite pengar. Så lämnar man in lika mycket som fick förut. Så tror jag det är. [S1:7]

Om varors olika pris. *Österrike.*

Intervjufråga 5

- Varors värde/pris
 - *Storlek*
 - *Användande*
 - *Tillverkningsprocess*
 - *Coolt*

Jag tror att online-spelet kostar 50 euro för att man kan spela och inte bara ensam utan också med sina vänner. Och man kan titta på något. [...] Och du kan göra tricks på sparkcykeln. Och om sparkcykeln är av bättre klass, då är den dyr, brukar man säga, om man kan göra bättre tricks. T.ex. hoppa och så. [Ö:12]

Om varors olika pris. *Sverige.*

Intervjufråga 5

- Vem bestämmer pris
 - *Extern aktör*
 - *Butiken*
 - *Tillverkare*
 - *Tillverkningsprocessen/material*
 - *Eftertraktad*

För det är [...] det är någon som har gjort sparkcykeln. Som då måste tjäna pengar. För att, dom måste ju ha ett jobb. Som sedan, den gör saker, som sedan den säljer. Som sedan någon köper. Och då kan ju den inte bara göra saker och ge, utan, då måste man ju betala. ...
[S1:8]

Om varors olika pris. *Österrike & Sverige.*

Österrike (varors värde/pris)

- *Storlek*
- *Användande*
- *Tillverkningsprocess*
- *Coolt*

Sverige (vem bestämmer pris)

- *Extern aktör*
- *Butiken*
- *Tillverkare*
- *Tillverkningsprocessen/material*
- *Eftertraktad*

Pratar ni om pengar i er familj?

Intervjufråga 6

- Pratar om pengar med
 - *Familjen*
 - *I skolan*
 - *Med vänner*

[*i familjen*] Näe, inte jättemycket. Bara om man, bara om det är någon som typ vill ha något som är jättedyrt, som man inte typ har användning till. Som går sönder ganska lätt. Då brukar vi prata lite om vad är det värt, och så. Varför det är värt att ha det så kort tid.

[S3:1]

[*med vänner*] Kanske lite numera. [...] Hur mycket får din far eller något liknande. [...] Ja. Men jag ville inte säga det för det är en hemlighet. Är det så för dig också att det är en hemlighet? Egentligen borde man inte få veta det närmare. [Ö:12]

Har du egna pengar?

Intervjufråga 7

Flexibla lösningar. Mer fokus på strategier för konsumtion är sparande.

Ja, egentligen brukar vi köra veckopeng på söndagar, men mamma och pappa brukar vara lite, eller. Jag. Brukar vara lite slarvig med det. Så ibland, så det brukar bli varannan söndag istället. [S1:8]

Sparar du pengar själv?

Intervjufråga 8

- Bekant fenomen, även om de inte sparar (just nu)
- Flera sparar regelbundet
- Ju mer kostsamt desto mer förankrat i en tidsrymd
- Vara redo (att ha resurser)

För att om det kommer upp någonting som jag vill ha, då kan jag, kanske köpa det för de pengarna jag har sparat. [S2:3]

Diskussion

Utöver förmedling av stoff (jfr Lgr 11), vill vi ställa våra tre frågor, baserat på erfarenheter från denna studie.

1. Hur ”*avkodar*” barn i olika åldrar och med olika bakgrund fenomenet ”pengar”? Vilken roll/funktion, och vilken betydelse, har ”pengar” för barn i olika åldrar, och med olika kulturbakgrund?
2. Utifrån ett *hållbarhetsperspektiv*: på vilket sätt förstår barn, i olika åldrar, fenomen och begrepp som ”varor”, ”tjänster” och inte minst ”delningsekonomi”?
3. Barnen i denna studie noterar att några får pengar genom att be om dem, och andra inte. De talar också om att ge bort så att andra ska få känna trygghet. Barns förståelse av *gåvan* som fenomen är därför både intressant och viktigt att studera vidare.

Barns förståelse av begreppet ”pengar”

Presentation *Gilla din ekonomi* 2021·11·25

Patrik Hernwall · docent · Stockholms universitet · hernwall@dsv.su.se
Inga-Lill Söderberg · docent · KTH · ingalill.soderberg@abe.kth.se